

**ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS
BIBLIOTEKOS DIREKTORĖS**

2015 M. VEIKLOS ATASKAITA

Šalčininkų rajono savivaldybės viešoji biblioteka – biudžetinė įstaiga – rajono teritorijoje turi 25 filialus. Pagrindinis bibliotekų veiklos tikslas – sukurti visoms gyventojų grupėms prieinamą bibliotekų paslaugų sistemą, tenkinančią gyventojų informacijos, kultūros ir skaitybos poreikius.

Biblioteka komplektuoja universalius dokumentų fondus, atsižvelgdama į Šalčininkų rajono istorines tradicijas, ekonominę bei kultūrinę plėtrą, demografinę situaciją bei gyventojų poreikius bei privalo tenkinti visų savivaldybės teritorijos gyventojų, nepriklausomai nuo jų tautybės, politinių pažiūrų, amžiaus, tikybos, profesijos ir kitų požymių, informacinius, kultūrinius bei savišvietos poreikius, garantuoti visos informacijos, esančios bibliotekoje, prieinamumą ir pilnumą.

2015 metų veiklos tikslai ir uždaviniai buvo:

1. Užtikrinti kuo didesnę informacijos prieinamumą įvairioms vartotojų grupėms.
2. Tobulinti individualus darbo su vartotojais formas, ieškoti ir potencialių bibliotekos vartotojų;
3. Organizuoti kultūrinius renginius, susijusius su knyga ir skaityba, rūpintis kraštotyra, vietinės kultūros paveldo išsaugojimu.
4. Kelti bibliotekų darbuotojų kvalifikaciją.
5. Toliau įdegti LIBIS (Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema) programą bibliotekos padaliniuose.

Rajono bibliotekose vartotojams teikiamos šios paslaugos: knygų bei periodinių leidinių skolinimas vietoje ir į namus, pagalba, konsultacijos bei mokymai ieškantiems informacijos, kopijavimas ir spausdinimas, dokumentų skenavimas, duomenų bazių panaudojimas, suteikiamas belaidys internetas, taip pat siūloma renginių įvairovė, kur vartotojai laukiami ne tik kaip žiūrovai, bet ir kaip dalyviai. Rajono bibliotekos kryptingai įgyvendino savo veiklos planą, kurdama veiksmingą, modernią visoms gyventojų grupėms prieinamą bibliotekos paslaugų sistemą, atsižvelgiant į kaimo bendruomenės poreikius, panaudojant visus galimus informacijos išteklius. Tuo tikslu vykdė programas ir priemones bendruomenės skaitymo skatinimui, kompiuterinio raštingumo ugdymui, organizavo bibliotekos paslaugų reklamą, didino bibliotekos ir bibliotekininko prestižą.

2015 m. gruodžio 31 d. bibliotekų fonduose buvo 264 282 fiz. vnt. spaudinių.

Palyginus su 2014 metais fondai sumažėjo 4 508 fiz. vnt. Dokumentų fondai kasmet mažėja dėl fondų valymo nuo pasenusios ir neaktualios literatūros (dažniausiai rusų kalba). Atnaujinti fondams reikėtų papildomų lėšų, nes knygos susidėvi, netenka aktualumo. Tuo labiau, kad fondai yra formuojami iš leidinių lietuvių, lenkų, rusų bei užsienio kalbomis, nors Kultūros ministerija, kuri skiria lėšas fondams atnaujinti, į tai neatsižvelgia.

1. Darbuotojų skaičius:

	Darbuotojų skaičius
SVB	54
VB	21
MF	6
KF	27

2. Iš jų profesionalių bibliotekininkų

	Profesionalių bibliotekininkų	Profesionalių bibliotekininkų dirbančių ne visą darbo dieną
SVB	46	14
VB	13	0
MF	6	3
KF	27	11

3. Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas

	Aukštasis		Aukštesnysis		Kitas	
	Skaičius	Procentas	Skaičius	Procentas	Skaičius	Procentas
SVB	9	19,6	17	36,9	20	43,5
VB	5	38,5	5	38,5	3	23,0
MF	1	16,7	3	50	2	33,3
KF	3	11,1	9	33,3	15	55,6

4. Fondo formavimas❖ **Vienam gyventojui tenka dokumentų: 8,7. Iš jų:**

Mieste – 8,6 fiz. vnt. (- 0,1).

Kaime – 7,8 fiz. vnt. (+0,2).

❖ **Vienam vartotojui tenka naujai gautų dokumentų: 0,27. Iš jų:**

Mieste – 0,34 fiz. vnt. (+ 0,06).

Kaime – 0,26 fiz. vnt. (0).

❖ **Vienam gyventojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų: 0,015. Iš jų:**

Mieste – 0,21 fiz. vnt.

Kaime – 0,12 fiz. vnt.

❖ **Vienam gyventojui tenka elektroninių dokumentų: 0,0023. Iš jų:**

Mieste - 0,005 fiz. vnt.

Kaime - 0,0009 fiz. vnt.

❖ **Vienam vartotojui tenka dokumentų: 27,8. Iš jų:**

Mieste – 26,9 fiz. vnt.

Kaime – 28,2 fiz. vnt.

5. Per metus įsigyta iš viso dokumentų:

SVB – 8 868 fiz. vnt. – 1 956 pav.

VB – 1 649 fiz. vnt. – 1 027 pav.

MF – 1 519 fiz. vnt. – 911 pav.

KF – 5 700 fiz. vnt. – 1275 pav.

6. Naujai gautų dokumentų proc. fonde – 3.4 %

7. Lėšos tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti

Biudžeto lėšos:	Iš LR kultūros ministerijos	Iš savivaldybės
Iš viso	22 207	387 221
Leidiniai	22 207	0
Periodikai	0	4 848

8. Dokumentų nurašymas: 2015 m. iš viso buvo nurašyta 13 376 fiz. vnt., 1 369 pav.

Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis Šalčininkų rajone 2015 metų pabaigoje gyveno 32 752 gyventojai.

9. Gyventojų sutelkimo procentas:

SVB – 29,0;

V – 31,3;

MF – 31,9;

KF – 27,6;

10. Vidutinis gyventojų skaičius tenkantis vienai bibliotekai:

SVB – 1 260;

Mieste - 2 250;

Kaime - 938;

Didžiausias gyventojų sutelkimo procentas - 49,7 – yra Turgelių bibliotekoje, taip pat neblogi rodikliai B. Vokės bibliotekoje – 46,8 bei Gerviškių filiale – 40,4. Mažiausias sutelkimo procentas Jasiūnuose – 12,7.

11.Vartotojų skaičius:

SVB - 9 494 (-16);

VB - 2 096 (+26):

MF - 1 437 (-82);

KF - 5 962 (+43);

	Apsilankymų skaičius	Lankomumas
SVB	11 3008	11,9
VB	26826	12,8
MF	26094	18,2
KF	60088	10,1

12.Dokumentų išduotis

Bibliotekos	Iš viso		Išduota dokumentų į namus		Išduota dokumentų vietoje	
	2015 (fiz. vnt.)	2014 (fiz. vnt.)	Fiz.vnt.	Proc.	Fiz.vnt.	Proc.
SVB	227 159	231 092	17 0667	75,1	56 492	24,9
VB	64 320	67 197	32 883	51,1	31 437	48,9
MF	51 070	50 073	39 434	77,2	11 636	22,8
MF	111 769	113 822	98 350	88,0	13 419	12,0

13.Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius

	Darbo vietų skaičius vartotojams				Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius darbuotojams
	Iš viso	Iš jų: kompiuterizuotų darbo vietų skaičius			
		Iš viso	Prijungtų tinklo	prie Su interneto prieiga	
SVB	155	109	112	106	46
VB	32	12	12	12	20
MF	15	12	12	12	3
KF	108	85	82	82	23

14.Renginiai

	Iš viso	Kompleksiniai	Žodiniai	Vaizdiniai	Lankytojų skaičius
SVB	605	64	184	357	8183
VB	102	7	43	52	1283
MF	65	5	13	47	2710
KF	438	52	128	258	4 190

Renginiai bibliotekose yra tarsi bibliotekos paslaugų reklama, ryšių su visuomene plėtra ir bibliotekos prestižo didinimas. Organizuojant įvairios tematikos renginius

biblioteka, sudaro galimybę lankytojams maloniai praleisti laisvalaikį, pabendrauti, padiskutuoti, susitikti su bendraminčiais, bendraamžiais, atitrūkti nuo kasdienybės rūpesčių. Rajono bibliotekose 2015 m. renginių tematika buvo įvairi: valstybinės ir kalendorinės šventės, rašytojų ir kitų žymių žmonių jubiliejai, metų aktualijos.

Renginių formos taip pat buvo įvairios: spaudinių parodos, parodų pristatymai, knygų aptarimai, garsiniai poezijos, pasakų skaitymai, viktorinos, konkursai, literatūrinės popietės. Pasirinktos renginių formos buvo gerai suprantamos ir patrauklios gyventojams.

15. Bibliotekos įvaizdžio formavimas

Bibliotekos leidiniai - 0;
 Straipsniai - 9;
 Radijo ir televizijos panauda - 1;
 Kitos priemonės - 0.

Bibliotekos	Iš viso straipsnių	Bibliotekos darbuotojų straipsniai				Ne bibliotekos darbuotojų straipsniai			
		Iš viso	Respublikinėje spaudoje	Vietinėje spaudoje	Interninėse šaltiniuose	Iš viso	Respublikinėje spaudoje	Vietinėje spaudoje	Interninėse šaltiniuose
SVB	48 (+20)	2	0	1	1	46	4	25	17
VB	39 (+19)	1	0	0	1	38	4	18	16
MF	3	0	0	0	0	3	0	3	0
KF	6 (-1)	1	0	1	0	5	0	4	1

16. Informacinė veikla

2015 m. baigta rekataloguoti Eišiškių miesto, Turgelių k., Dieveniškių k., Butrimonių k., Poškonių k. filialuose. Išvardintuose filialuose, kur yra baigti rekatalogavimo darbai, 2016 m. planuojame pradėti aptarnauti skaitytojus per LIBIS sistemą. Daugiausia knygų metų eigoje rekataloguota: Tabariškių k. (2 499 fiz. vnt.), Dieveniškių k. (2 309 fiz. vnt.), Turgelių k. (1 960 fiz. vnt.), Kalesninkų k. (1 438 fiz. vnt.).

17. Bibliografinis ir informacinis vartotojų aprūpinimas

Bibliotekos	Gauta užklausų	Užklausų gautų elektroniniais kanalais	Atsakytų užklausų
SVB	6077	418	6037
VB	2805	168	2802
MF	1150	75	1150
KF	2122	175	2085

18. Internetas

Rajone visos bibliotekos yra kompiuterizuotos, turi internetinį ryšį, yra aprūpintos daugiafunkciniais įrenginiais. Pagal projektą „Bibliotekos pažangai“ VB taip pat įrengta viena kompiuterizuota darbo vieta regėjimo negalią turintiems skaitytojams su specialia silpnaregiams ir neregiamis pritaikyta programa (JAWS, MAGIC). Ja naudojasi apie 10 šalčininkiečių - bibliotekos vartotojų.

Bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto, skaičius	26
Interneto vartotojų skaičius	5 935
Interneto skaityklos (darbo vietų skaičius)	0

Bibliotekos	Kompiuterių skaičius	Kompiuterių naudojimas		Dauginimo priemonių skaičius vartotojams
		Skirta vartotojams	Skirta darbuotojams	
SVB	155	106	46	29
VB	32	12	20	3
MF	15	12	3	3
KF	108	85	23	23

19. Kraštotyros veikla

❖ Veiklos kryptis:

- Kaupti Šalčininkų krašto fondą ir būti informacijos, susijusios su aptarnavimu centru;
- Kaupti ir saugoti spausdintos medžiagos apie kraštą kolekciją;
- Rinkti ir saugoti aprašymus apie kraštą;
- Skatinti Šalčininkų krašto pažinimą;
- Teikti informaciją, konsultuoti kraštotyros klausimais.

Kraštotyros fondą sudaro 393 vnt. spaudinių apie kraštą. Tradicinėje kraštotyros kartotekoje kaupiama ir saugoma rajono, regioninių bei respublikinių periodinių leidinių kraštotyros straipsnių įrašų apie 20 470 vnt. 2015 m. ranka aprašyta ir pridėta 13 bibliografinių įrašų. Per 2015 m. elektroninis katalogas papildytas 190 įrašais.

Per metus atsakyta į 345 užklausas, suteikta 310 konsultacijų. Daug dėmesio skiriama individualiam darbui su vartotojais. Šalčininkų krašto istorija ir dabartis domina studentus, mokslininkus, istorijos mylėtojus. Šiais metais bibliotekoje lankėsi svečiai iš Varšuvos universiteto, profesorius Valdemaras Zdrojevskis (Waldemar Zdrojewski) ir doktorantai. Taip pat Balstogės Universiteto (Lenkija) dėstytojas, profesorius, sociologas Valteris Želiazny (Walter Żelazny).

❖ **Per metus parengti kraštotyros darbai**

1. *Šalčininkų savivaldybės viešoji biblioteka spaudoje 2015 metai: [kopijų aplankas] / sudarė Olga Kijakovskaja. - 2015.*
2. *Šalčininkų kraštas laikraštyje „Kurier Wileński“: [kopijų aplankas] / sudarė Olga Kijakovskaja. - 2015.*

❖ Gegužės mėnesį buvo paruošta paroda „Žymus kraštiečiai“.

❖ 2015 m. kraštotyros fondas pasipildė ilgai lauktomis knygomis apie Šalčininkų kraštą. Tai:

1. Bartyś, Julian. Rzeczpospolita Pawłowska na tle reform włościanskich w Polsce w XVIII wieku. – Warszawa: Iskry, 1982. – 279, [1] p.
2. Kozakiewicz, Władysław. Nie mówcie mi jak żyć. – Warszawa: Agora, 2013. – 339 p.
3. Ślusarska, Magdalena. Paweł Ksawery Brzostowski. – Warszawa: DIG, 2000. – 103 p.
4. Szumska, Małgorzata. Zielona sukienka: Przez Rosję i Kazachstan śladami rodzinnej historii. – Krakow: ZNAK, 2014. – 333 p.
5. Więziągolski, Karol. Pamiętniki : wojna i rewolucja, kontrrewolucja, bolszewicki przewrot, warszawski epilog. – Londyn: Polska fundacja kulturalna, 1987. – 442 p.

	Kraštotyros fondas (fiz. vnt.)	Kraštotyros įrašų skaičius		Kraštotyros darbų skaičius	
		Iš viso	Parengta 2015 m.	Iš viso	Parengta 2015 m.
SVB	1 908	25 217	370	281	21
VB	388	20 457	228	140	3
MF	306	1 278	55	19	0
KF	1 216	3 504	150	129	16

20. Patalpų būklė

Kaip ir ankstesniais metais labai opiu klausimu išlieka patalpų remontas. Kai kurių filialų patalpos yra įsikūrusios senose, prastai šildomose, su sena elektros izoliacija, neįkainijamose pastatuose. Padėtis į gerąją pusę pasikeitė VB, kuri yra Kultūros centro pastate. Šiuo metu yra pakeistas stogas, pakeisti langai, sutvarkyta šildymo sistema, planuojama atlikti patalpų remontą, įrengti keltuvą, tualetus. Taip pat Eišiškėse planuojama modernizuoti buvusią rusų mokyklą, kurioje ateityje įsikurs ir suaugusius ir vaikus aptarnaujantys skyriai.

Į naujas patalpas persikėlė ir Tribonių bei Jančiūnų filialai. Patalpas Tribonių bibliotekai nuomojame Bendruomenės namuose, kurių pirmininkas p. A. Gylys. iš projekto „Lider“ gavo asignavimus patalpų rekonstrukcijai ir pasirūpino ne tik patalpų remontu, bet ir prisidėjo savo lėšomis ir nupirko lentynas, stalus, kėdes ir kitus baldus. Jančiūnų k. bibliotekai buvo skirtos patalpos modernizuotame Universaliajame daugiafunkciniame centre.

Blogiausia padėtis yra Čiužiakampio, Skynimų, Tetėnų ir Poškonių bibliotekose, kurių patalpoms reikalingas kapitalinis remontas: keistinas stogas, reikalingas apšiltinimas, šildymo sistemos rekonstrukcija.

Būtiniausius darbus pavyko atlikti Čiužiakampio filiale: suremontuoti krosnį, pakeisti dalį elektros instaliacijos, šviestuvus. Artimiausiu metu čia planuojama sutvarkyti grindis, pakloti grindų dangą.

Bibliotekos	Avarinės patalpos	Remontuotinos patalpos	Per metus atlikta remontų
SVB	3	10	3
VB	0	1	1
MF	0	0	1
KF	3	9	1

21. Išvados

❖ Pasiekimai

Bibliotekų tinklas išliko stabilus. Modernizuotose patalpose yra įsikūrusios 5 bibliotekos : Akmenynės, B. Vokės, Eišiškių m. suaugusiųjų literatūros skyrius, Jančiūnų filialai. Nuo sausio mėnesio Tribonių filialas veikia moderniose renovuotose patalpose.

Kiekvienais metais bibliotekos vis daugiau (2015 metais jų buvo 257) suburia knygnešių, kurie aprūpina spaudiniais apie 591 savo artimąjį ar kaimyną. Per metus jiems išduodama daugiau kaip 8 157 fiz. vnt. leidinių.

Rajono bibliotekos pakankamai gerai aprūpintos naujomis informacinėmis technologijomis ir šiuo metu atitinka vartotojų poreikius. Visos rajono bibliotekos yra kompiuterizuotos, turi internetą.

Kiekvienoje bibliotekoje yra nuo 2 iki 12 kompiuterių, skirtų bibliotekų vartotojams. 1 kompiuteris skirtas asmenims, turintiems regos negalią. Kompiuteriu, internetu ir kitais informacinių technologijų įrenginiais naudojasi 5 935 vartotojų. Buvo apmokyta ir suteikta konsultacijų kompiuterinio raštingumo, interneto paslaugų klausimais

Į bendrąjį el. katalogą įvesta 71 % visų bibliotekos fondų. 5 filialai jau baigė rekatalogavimą.

Bibliotekomis naudojasi 9 495 vartotojai, o gyventojų sutelkimas yra 29 %, t.y. padidėjo 0,3 % palyginus su 2014 metais.

Internetu naudojasi 18 % gyventojų.

Bibliotekos sėkmingai bendradarbiauja su seniūnijomis, mokyklomis, vaikų darželiais, kultūros įstaigomis, Mokesčių inspekcija, Darbo birža, Sodra, el. energijos tiekėjais ir kitomis institucijomis ir mokina vartotojus naudotis jų teikiamomis paslaugomis.

❖ Problemos

Mažėja gyventojų skaičius rajone, neišvengiamai mažėja registruotų vartotojų skaičius. Lyginant su 2015 m. vartotojų skaičius sumažėjo 16.

Nepakankamas finansavimas fondų komplektavimui, vis kylančios knygų kainos ir lėšų trūkumas periodikai veda prie vis labiau ryškėjančio fondų nuvertėjimo,

vartotojų poreikių ir lūkesčių tenkinimo. Nauji leidiniai apima vos 3 procentus bendrojo bibliotekų fondo dalį.

Dėl periodinių leidinių pabrangimo kiekvienais metais vis mažiau užsakoma žurnalų ir laikraščių, ypač vaikams.

Informacinės technologijos sparčiai vystosi, o 2008-2011 metais įsigyti kompiuteriai ir kitokia technika (spausdintuvai, daugiafunkciniai įrengimai, vartotojų aptarnavimo sistemos, projektoriai ir t.t.) morališkai ir fiziškai paseno. Kiekvienais metais bent 20-30 % kompiuterinės technikos reikėtų keisti.

Viešoji biblioteka ir daugelis jos padalinių nepritaikyti žmonėms turintiems judėjimo negalią. Baigta dalies VB patalpų renovacija, neužtikrina patogios žmonių su negalia prieigos.

Patalpų modernizacijos ar kapitalinio remonto neatidėliotinai reikalauja bent 9 bibliotekos : Šalčininkų, Čiužiakampių, Jašiūnų, Poškonių, Skynimų, Šalčininkėlių, Tetėnų, Tabariškių. Dar keliuose bibliotekose būtina pakeisti langus, duris. Bibliotekose (išskyrus Eišiškių, Tribonių ir Jančiūnų) tebenaudojami 1970-1980 metais pirkti baldai.

Bibliotekos yra vis dar nepakankamai matomos savo bendruomenėse, nes mažai rūpinasi savo įvaizdžio gerinimu, veiklos ir paslaugų reklamos, informacijos skleidimo periodinėje spaudoje ir internetinėje erdvėje.

Parengė: direktorė Irena Šablinskaitė